

«Сиыр-бұзау» жүйесі

Александр Суминов

Мал шаруашылығы бойынша
сарапшы, тәуелсіз кеңесші

1

Төлдеу маусымын таңдау

2

Төлдету: ұйымдастыруы, барысы, бақылауы, қиындықтары

3

Жаңа туылған төлдің және анасының күтімі

4

Тіркеу

Артықшылықтары

Сиырда витамин тапшылығы жоқ — сау бұзаулар туады

Жайылым алдында бұзаудың асқазан **ішек жолын нығайтуға уақыт бар**

Таңбаны, чипті орнату, вакцинация **жасау оңайырақ**

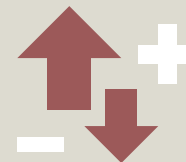
Бұзаулар жазда **ыстыққа оңай төзеді**

Бұзаулар аз ауырады

Сиырдың емшектен шығарғаннан кейін қыстауға қоюға дейін **қалпына келуге уақыты бар**

Кемшіліктері

Орынжайлар болуы керек

Жем шығындары **көбірек**

Артықшылықтары

Төлдейтін бөлме
қажет емес

Қыста сиырлар сүт бермейді
және **аз жем тұтынады**

Кемшіліктері

Сиырларда **мастит** болуы мүмкін
— бұзау диареямен ауырады

Биркаларды, чиптерді орнату,
екпе **жасау қиын**

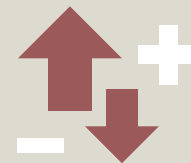
Жайылымға арналған қашалар
және күннен қорғау қаже

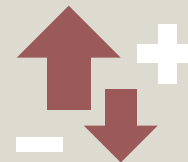

Сиырлардағы витамин
тапшылығы — әлсіз бұзаулар
туады

Сүттің көптігіне байланысты
желіннің кейбір бөліктері
«босатуға» кетеді
(лактацияны тоқтату)

Қосымша төлдеу:

- Негізгі қосылу маусымында **ұрықтанбаған сиырлар**
- Негізгі қосылыс маусымында **жұптасу жасына және салмағына жетпеген ұрғашылар**

Артықшылықтары

Көктемге қарай бұзаулар **төлдеу кезеңіне қатысады**

Кемшіліктері

Тұрақты жем базасы қажет — **қыста жемді көп тұтыну**

Төлдеу кезеңінде аналық **мал күн сайын 3-4 рет тексеріледі.**

Төлдеу белгілері бар сиырларды төлдеу орындарына жақын орналастырады.

Төлдеудің басталуының алғашқы белгілері

- желіннің толуы
- сарпайдың, сыртқы жыныс мүшелерінің ісінуі
- сарпайдан бөлінулер
- кейде көрінетін толғақтар мен күшенулер
- қынаптан төлдің сыртқы қорғаныс қабының көрінуі, шығуы

Төлдеу кезеңдері

Дайындық — шамамен 6 сағат

Жатырдың бұлшық еттерінің толқын тәрізді жиырылуы — толғақтар. Қабықтардың жарылуы және жатыр жанындағы сұйықтықтың шығуы

Төлдеу кезеңі — 20 минуттан 3 сағатқа дейін

Күшену: ұрық жатыр мойны мен қынап арқылы толығымен сыртқа қарай итеріледі. Кіндіктің үзілуі орын алады.

Туғаннан кейінгі кезең — 10 сағатқа дейін

Сиыр тынышталады. Бірнеше минутқа созылатын үзіліс туындайды. Содан кейін жатыр қайтадан жиырыла бастайды. Жиырылу жатыр қабықтары шығарылғанға дейін жалғасады.

Патологиялық төлдеу

Кейде төлдеу кезінде **патологиялар туындайды**, әртүрлі себептерге байланысты (шудың түспеуі, ұрықтың қисық келуі) ұрықтың өздігінен босану каналдарынан шығалмайтын жағдайы.

Егер төлдеу су кеткеннен кейін **40 минут ішінде болмаса** — **босануға көмек қажет**.

Білікті ветеринарлық маманға жүгіну ұсынылады.

Төлдегеннен кейін

- Төлдегеннен кейін 30 минуттан соң желін ауруының алдын алу және су балансын сақтау үшін **8-10 литр жылы тұзды су беріңіз**. Бүгінгі күні ветеринарлық дәріханаларда төлдегеннен кейін сиырларға арналған **арнайы электролиттерді** табуға болады.
- Астауда азық бар екеніне көз жеткізіңіз.
- **Шуы түскен кезде**, көң мен лас сабанды алып тастап, жаңасын төсеңіз.
- **Төлдеген сиырды бақылау керек**. Кейбір патологиялық процестердің дамуы бірнеше күнді алады.

Бұзауды **таза шүберекке немесе сабан төсемеге** қабылдау керек. Ауыз бен мұрын шырыштан босатады және сиырдың оны жалауына мүмкіндік береді.

Егер кіндік жібі үзілмесе

Ол іштен 10-12 см қашықтықта **дезинфекцияланған қайшымен** кесіледі, алдын ала кіндіктің ішіндегісін сығып алады. Жіптің ұшы йод тұнбасымен немесе 2-3% лизол ерітіндісімен дезинфекцияланады.

Егер сиыр бұзауды қабылдасамаса

Көбінесе бұлар алғаш төлдегендер, жас сиырлар. Сиыр мойын бекіткішінің көмегімен бөлек қашаға бекемдеп бекітіледі. Егер ол көмектеспесе, сиырға седативті дәрі беріледі

Бұзауларды азықтандыру

Алғашқы рет 1-2 сағат ішінде бұзау уыздың алғашқы бөлігін алуы маңызды — иммунитет қалыптасады. Бірінші рет бұзау 1 литрге дейін ішеді. Бұзау күніне 5-12 рет тамақтана алады.

Бұзау сиырды өзі соруы керек. Егер ол әлсіреген болса, тұруға және желінге жақындауға көмектеседі.

Қажет болса, бұзауларға **инъекция арқылы А, Д, Е дәрумендері** беріледі.

Сиырлардың алғашқы күндері бұзаулармен бірге жеке торларда ұсталады. Сиырларды арнайы қашаларда азықтандырады, түнде олар қайтадан бұзауларымен бірге орналастырылады.

Осы **кезеңде сиыр-бұзау** жүйесі қалыптасады.

БИРКАЛАУ

Міндетті

Құлақ қалқанына арнайы ақпарат белгісін орнату

- + Жануарды визуалды сәйкестендіру
- Бирка жиі жоғалады

ТАТУАЖ ЖАСАУ

Құлақ қалқанының ішкі жағына арнайы сандар мен әріптердің татуажын жасау үшін тушь жағу

- + мәңгілікке
- уақыт өте келе нашар оқылуы мүмкін
- жануарды жақсы бекіту керек

ЧИПТЕУ

Чиптеу — тері астына электронды чипті енгізу

Болюс — асқазанға енгізіледі

- болюсті енгізу үшін сізге жабдық қажет
- + жоғалмайды
- + жануарларды алмастырудан қорғау

Чипі бар бирка — құлақ қалқанына ілінеді

- жоғалса, ауыстыруға болады

ТАҢБАЛАУ

Суық немесе ыстық әдіспен таңбалау — металдан жасалған таңба қою

- + мәңгілікке
- + қолжетімді

- жануарға зиян келтірмеу үшін тәжірибе қажет
- егер ол сапалы жасалмаса, ол өсіп кетуі мүмкін

EL BAYLYGY

CULTIVARIY арнайы
BAI BOLSYN үшін жасады